

(Данас, 08.01.2010)

Србија је, уочи католичког Божића, званично поднела кандидатуру за чланство у Европској унији. Неколико дана раније укинута су визе за грађане ове државе, као и за становнике Црне Горе и Македоније. Одушевљење због најновијег потеза Брисела било је велико у све три земље, које гаје очекивања да ће се придружити ЕУ. С друге стране, реакције у Европи биле су негативне и готово неприметне, што је последица противљења јавности идеји о даљем проширењу Уније.

У ствари, већина држава чланица желела би да заустави тај процес, који представља значајно и делотворно средство захваљујући којем би Европа за сва времена оснажила улогу на међународној сцени. Као пример таквог става могу послужити речи неименованих високих званичника у Бриселу који тврде да је Србија сувише рано поднела кандидатуру за чланство. Уморни од неуспешних преговора о климатским променама у Копенхагену, европски лидери нису спремни да одговарају на питања о проширењу Уније. Штавише, узимајући у обзир политичке ставове који преовлађују у 27 држава ЕУ, стиче се утисак да су званичници уверени да им пријем нових чланица не би донео нове поене.

Имајући у виду такву ситуацију, европски објекат озбиљно је доведен у питање, што је трагично, будући да кандидатура Србије представља историјску шансу за унапређење ситуације. Србија, највећа федерална јединица у бившој Југославији, сматра се кривцем за балканску кризу, ратове и етничка чишћења, што је изазвало колапс некадашње државе почетком деведесетих. Такође, постоје наводи да је за време режима Слободана Милошевића већина Срба почела да прибегава радикалном национализму, утемељеном на насиљу и освајању територија. Ипак, након НАТО бомбардовања и пораза српских трупа на Косову, Милошевић је коначно побеђен, а укључивање те државе у регионална кретања постало је приоритет Запада.

Као што је постало јасно након војне интервенције у Босни, Запад је схватио да европски континент након периода хладног рата мора превазићи поделе уколико жели трајан мир и стабилност. Да би циљ био остварен, Балкан мора постати део евроатлантских структура, укључујући НАТО и ЕУ, јер би само успостављање новог европског поретка омогућило том региону да се опорави од трагедије из прошлости и представљало гаранцију трајне стабилности. Будући да Србија има главну улогу на Западном Балкану,

чланство те државе у Унији водило би ка брзом превазилажењу главних криза и конфликта с којима се суочавају БиХ и Косово.

Али, уколико не реши питање својих коначних граница, Србија се не може надати пријему у Унију, с обзиром на чињеницу да су Европљани научили лекцију на примеру Кипра. Стога, лидери ЕУ неће дозволити ниједној другој држави која није решила проблем граница да постане чланица. Такође, Србија мора превазићи проблем који се тиче Косова и Републике Српске и испоручити Хашком трибуналу генерала Ратка Младића, некадашњег војног команданта босанских Срба, или обезбедити чврсте доказе да је он мртав или да се крије на територији неке друге земље. Младић, чији војници су чинили зверства широм Босне и Херцеговине, укључујући масакр више хиљада муслиманских цивила у Сребреници 1995, представља најзначајнијег осумњиченог за ратне злочине који је још увек на слободи, будући да је бивши лидер босанских Срба Радован Караџић ухапшен у Београду и испоручен Трибуналу 2008.

Дакле, кандидатура Србије за чланство у ЕУ могла би да представља увод у успешан и трајан преображај Балкана. Пут који та држава мора да пређе да би остварила циљ биће напоран и дуготрајан, али уколико обе стране буду показале одлучност и искреност, стање у целом региону биће побољшано. Европа би остварила значајне резултате уколико буду настављени преговори о чланству Србије. Ипак, такав сценарио такође подразумева да владе чланица Уније коначно морају предузети политичку одговорност и уместо да причају о „замору од проширења“, показати истрајност.

Европљани су можда подељени и неспособни да одиграју значајну улогу на међународној политичкој сцени, што може имати огромне последице у тренутку када свет почиње да се опоравља од економске кризе. Ипак, чак и ако Европа одустане од амбиција на глобалном нивоу, ЕУ не сме да заборави најближе суседство или да гаји наду да ће неко други решити све проблеме. Балкан је део Европе, а Европљани морају превазићи проблеме с којима се суочава тај регион.

Аутор је био министар иностраних послова Немачке од 1998. до 2005.